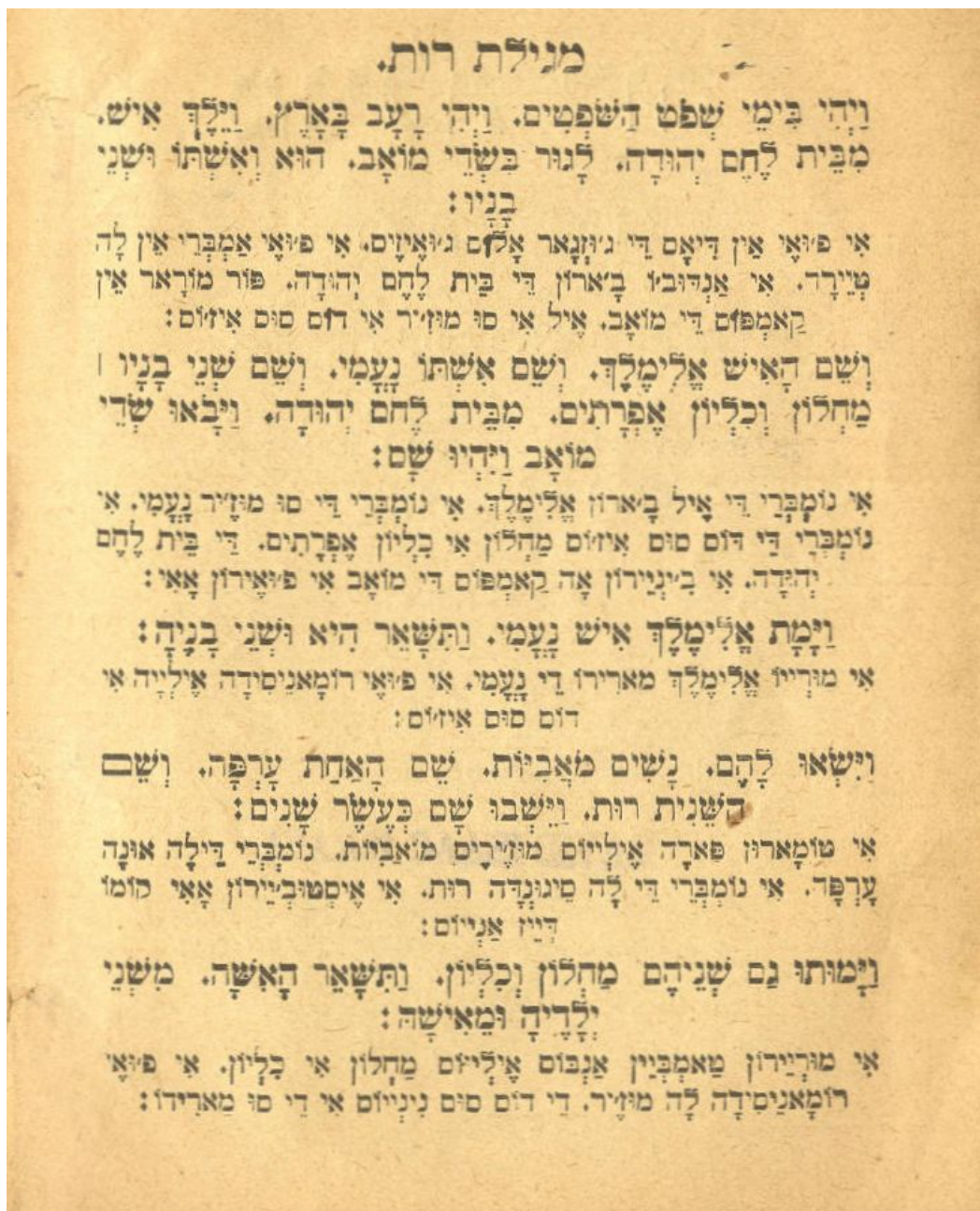

Књига о Рут / Мегилат Рут

прозни превод и препјев у стиху
(десетерцу)

Елиезер Папо

Рут

један од пет библијских свитака

Би у вријеме суђења судија,
да глад бјеше у земљи велика,
чо'ек један, тад из Бет-Лехема,
великога града јудејскога,
оде живјет' у земљу моавску:
он, жена му и оба му сина.
Име бјеше чо'еку ономе
Елимелех (којим Бог царује),
а Наоми (којено је Лепа),
бјеше име жени тог чо'ека,
а име је два његова сина:
Махлон једном (којено је Оппрост),
Хилјон другом (то је, опет, Конац),
Ефраћани бјеху сва тројица,
из јудејског града Бет-Лехема,
па падоше на поље моавско,
и стадоше у њему живјети.
Ту умрије у Наоми чо'ек,
сама оста, са оба јој сина.
Па узеше жене Моављанке,
једној име Орпа (Лећка) бјеше,
а другојзи Рут (или Стојбина),
бављху се тамо десет љета.
Ту умријеше и њих обојица,
како Махлон, тако и Хилјоне,
те остаде жена и без мужа,
и без мужа и без оба сина.
Тек устаде, она и снахе јој,
из моавског да се врну поља,
јер је чула у пољу моавском,
е је Господ походио народ,

да је дао Свом народу љеба.
Па изађе из мјеста ђе била,
како она, тако снахе са њом,
на пут су се биле управиле,
да се врате у земљу јудејску.
Двјем снахама Наоми говори:
*Вратите се ви мајкама вашим,
Господ нек вам добро добрим врати,
као што сте ви добро чињеле,
њима мртвима, мени јадној ш њима.
Бог вам дао, па починак нашле,
свака од вас у дому свог мужа.*
Како их је онђе пољубила,
тако су се жене раскукале,
раскукале, горко заплакале.
Па говоре њојзи снахе 'вако:
*Јок, но ћемо и ми с тобом поћи
да идемо народу твојему.*
Наоми их стаде свјетовати:
*Вратите се, миле шћери моје,
што би самном икако кретале?
У утроби имам ли синова,
који би вам били мужевима?
Шћери, хајте, дома се враћајте,
ја сам стара да ш чо'еком легнем,
а све кад би' сама себи рекла:
Има наде, вечерас да зачнем
па да имам од срца порода...*
*Хоћете ли вас двје набирчити,
док би они за женидбу стасај?
Хоћете ли себи ускратити
да доонда с мушком не будете?
Ман'те ме се, шћери моје миле,
јер је мене са вас много тешко,
против мене рука је господња.*

Закукаше, мало поплакаше,
па цјелива Орпа свекрвицу,
а Рут јој се још више прилијепи.
Свекрвица снахи говорила:
*Ено ти се јетрва поврати,
своме роду, својим боговима,
те се и ти лијепо с њом поврати.*

Рут тад рече својој свекрвици:
*Немој мене више спадавати,
да престанем за тобом да идем,
Ђе би крени, ја ћу с тобом ићи!
Ђе би лези, ја ћу с тобом лећи!
Твој је народ одма' и мој народ!
Бог твој нека Бог буде и мени!
Ђе би умри, ја ћу с тобом мријети!
Онђе ћу се млада са'рањети!
Тако нека Господ ми учини,
и још тако нек ми озго дода,
само смрт се може испријечити,
да растави мене од тебека.*

Кад је лијепо виђела Наоми,
гајрет 'нол'ки, ђе је с њоме пошла,
престала је да је одговара.
Ходиле су докле дошле нијесу,
а надомак града Бет-Лехема,
стаде врева у цијеломе граду,
свака виче: *Је л' оно Наоми?*

Збор прозбори својијем конама:
*Немојте ме више зват' Наоми,
но ме Мара (Горка), све вичите!
Господ ми је живот загорчао!
Пуна одох, а празну ме врати.
Што бисте ме, жене, звале Лепа,
када је мене Господ намучио,
Сведржитељ зло ми учињео?*

Ту се врати Наоми свом крају,
а са њоме и Рут Моавкиња,
снаха њена из поља моавског,
па дођоше граду Бет-Лехему,
на почетку жетве ти јечмене.

У Наоми, у чо'ека кардаш,
кнез и јунак, по имену Боаз,
а из рода Елимелехова.
Рут Моавка рече тад Наоми:
*А да пођем да пабирчим класје,
за онијем пред ким нађем милост,*
И рече јој: *Иди, шћери моја.*
Како пође, онако и дође,
па по пољу стаде пабирчити,
жетеоц'ма идућ' за леђима.
случај шћеде, па се тако случи,
паде право на њиву Боазу,
што ј' из рода Елимелех баба.
Истом дође Боаже из града,
из чувена града Бет-Лехема,
па назива својим жетеоцом:
Господ да је са свијема вама,
А они му лијепо прихватише:
Господ да те штедро благослови!
Вели Боаз момку надгледнику,
што стајаше над свјем жетеоцом:
А чија је, сад, ова ђевојка.
Вели момче: *Ђевојка Моавка,
са Наоми што се је вратила,
из широка поља моавскога.*
*Па ђевојка сама себи рекла:
да пабирчим, класје да сакупљам,
међу снопљем, иза жетеоца.*
Како рекла, тако је и дошла,

од јутра је са нама стајала,
све до часа овога самога,
сјем што се је нешто мало била
и до куће своје увратила.
Вели Боаз Рутици ђевојци:
Јеси ли ме чула шћери моја,
немој ићи ђе на друго поље,
да набирчиш, да ово оставиш
но се држи мојих ђевојака.
Оч'ма гледај ђе ће они жњети,
па ти лијепо хајде све за њима.
Зар ја нијесам момцима рекао
да те не смје ниједан дирати?
А кад год би млада ожедњела
сербез иди мојим судовима,
сербез попиј што момци захите.
Она паде лицем на земљицу,
поклони се, теменах учиње,
па му рече овијем ријечима:
Откуд нађох у очима твојим
милост тол'ку, ја једна туђинка
да ме тако лијепо ти запазиш?
Одговори Боаз, па јој рече:
Допрли су до мене гласови,
што учиње са свекрвом својом,
а по смрти твојега чо'ека.
Како оца и матер остави,
к'о и земљу ђе си се родила,
како си се лако запућела
ка народу кога нијеси знала,
ни од јучер, ни од прекојучер.
Нек ти Господ плати за то дјело,
да те снађе плата савршена,
од Господа Бога израелског,
под чија си крила похрлила,

да се склониш, к'о 'тиће у гнијездо.

А и она њему одговори:

*Милост нађох у очима твојим,
утјеши ме лијепо, господаре,
мелем р'јечју на душу слушкиње,
све и ако за право и нијесам,
никад била ко твоје слушкиње.*

Рече Боаз јоште ријеч ову:

*Када буде врејеме да се једе,
вамо дођи, сербез љеба једи,
и умачи љебом по сирћету,
к'о што чине и редом остали.*

Щједе она онкрај жетеоца,
он јој пружи зрна прженијех,
па је јела док се засићела,
док јој није понешто претекло.

Ту устаде, да ће пабирчити,

А Боаз је момцима рекао:

*Нек пабирчи и међ' сноповима,
да је нико постидио није.
пуковети пред њом испушићајте,
да и' купи лијепо је пушићајте,
и немојте да би је корили.*

До вечери бјеше пабирчила,

по вечери сакуп овршила,

па испаде око ефа јечма.

Запути се, па дође до града,

те показа свекрвици сакуп.

Још извади што јој је претекло,

кад је јела, кад се заситила.

Вели њојзи свекрва њезина:

*Ђе си данас, ово, пабирчила
код кога си то данас радила,
благословен да је онај чо'ек,
који те је 'вако пригледао.*

Казуј она мајци свекрвици,
с ким је била и с ким је радила,
па јој вели: *Боаз му је име,*
том чо'еку пред ким данас рађах.
Вели њојзи мајка свекрвица:
Благословен да је пред Господом,
кад милости своје не ускрати,
ни живима, ко ни мртвијема.
Па јој рече још ово Наоми:
Род је нама онај кнез и чоек,
и један је од оних што могу
вратит' лозу на своју стојбину.
Рече тада Рутица Моавка:
И још ми је овако рекао:
Ти се држи мојијех момака,
док не сврше бутум жетву моју.
Одговора Наоми Рутици,
својој снахи, овијем ријечима:
Добро ј' шћери да исходиш увијек
с ђевојкама онога чо'ека,
да те не би ђе на другом пољу
ил' дирали, оли поћерали.
И она је мајку послушала,
држаше се оних ђевојака,
ђевојака господар Боаза,
док се сврши и жетва јечмена,
и јечмена кано и 'шенична,
сво то вријеме с мајком живијаше.

Вели њојзи Наоми свекрва:
Шћери моја, зар ти ја не тражим
да починеш, да ти добро буде.
него сада, ено га Боаже,
који може лозу да нам врати,
на стојбину ђе се ископала,

*а с чијим си била ђевојкама,
врши ноћас јечам на гумну му.
Па се, шћери, ти лијепо опери,
и уљем се добро набакама,
обуци се у аљине своје,
па ти сиђи гумну његовоме,
и немој се чој'ку казиват',
док не сврши и јело и пиће,
кад му буде вакат да би лези,
свиди добро мјесто ђе ће лећи,
па ти пођи и ноге му откриј.
Лези шћери док ти он не рече,
што је тебе надаље чињети.
Вели снаха мајци свекрвици:
Што год речеш, ја ћу онођети.
Сиђе гумну, а све направила,
како јој је мајка наредила.
А Боаже, поједи и попиј,
па му бјеше лијепо око срца,
те он дође крај стога да легне;
она му се лијепо пришуњала,
себе покри, њему ноге откри,
па му леже лијепо подно ногу.
Кад бијаше око пола ноћи,
он се нешто у сну престравио,
па се трже, а онамо жена,
легом лежи њему под ногама.
Он јој вели: А ти, која ли си?
Она вели: Рут, слушкиња твоја,
па рашири над слушкињом крило,
јер је тебе реда, господаре,
враћат' лозу на њену стојбину.
Он јој вели: Слушај мене шћери,
Господ да те с неба благослови,
боља тебе милост ова задња*

од милоште прве што учиње,
ђе не пође за младим момцима,
јал' сиротним, ја ли богатима.
Но сад, шћери, ти се ништа не бој,
што год речеш, ја ћу учињети
Вас капија народа мојега
зна већ да си жена јунакиња.
И јест тачно да ј' и мене реда
да се врће лоза на стојбину,
али није мене најпрвога,
има један што је прворедан.
Ти преноћи ноћаске овдека,
а како ли сјутра дан осване,
ја ћу виђет' што тај мисли чињет'
ако ли ће он лозу оправљат',
нек оправља, њега ј' првог реда,
не шћедне ли он да је оправу,
живота ми Господа и Бога,
ја ћу онда лозу оправити.
Ође лези све до јутра, шћери.
И леже му она подно ногу,
све до јутра, до у прамскозорје,
хитро скочи на ноге лагане,
док још чо'ек чој'ку не могоше,
лице јасно разувидит' тачно,
јер је тако он њојзи рекао,
да с' не види да је жена била,
иђе намо на гумну ономе.
Још јој једну ријеч рече онда:
Скин' мараму што ти је на главу,
па је држи са обадвје руке;
док је она мараму држала,
он одмјери шес' мјерица јечма,
њу напрти, а он пође граду.
Она оде мајци свекрвици,

а ова је није препознала,
но јој вели: *Ти, која си, шћери?*
Све јој каза што учиње кнеже.
Па јој рече: *Шес' мјерица јечма,*
даде мене, па ме јоште рече:
Да не идеш празна свекрвици.
Вели њојзи мајка свекрвица:
Шједи, шћери, докле не сазнаднеш
како ли ће ова стварца пасти,
ал' се неће смиривати кнеже
док не сврши ствар ову још данас.

Боаз скочи право на капију,
мало шједе, истом прођи онај,
којега је првог реда враћат'
почупату лозу на стојбину,
ко што бјеше рекао Боазе.
Па му вели: *Уврати се мрвен,*
отур овде, Тај и Тајевићу.
Уврати се, и Богоме шједе.
Те он узе још десет кнезова,
старјешина градски' најпрвијех:
Сје'те овде, и они сједоше.
Па он вели оном што га ј' реда:
Њиву ону Елимелехову,
брата нашег, Бог му душу прости,
сад продаје жена му Наоми,
што се врати из поља моавског.
Па ја рекох тебе ћу понудит',
да ти купиш, јер је тебе реда,
пред овијем који шједе ође,
пред старцима народа мојега,
ако ли ћеш откупит' – откупљуј,
не мислиш ли, брате, откупљиват'
ти збор збори, да се знадем равнат'.

*јер сем тебе нема откупника,
а мене је реда након тебе.
А он вели: Ја ћу откупити.
Вели Боаз: Само нека знадеш,
у дан онај кад откупиш њиву,
а из руку Наоми и Руте,
Моавкиње, удовице сиње,
ти ћеш, чоче, себе купит' севап,
да подигнеш шјеме покојнику,
на стојбини његови' оца.
Вели њему чоче откупниче:
Ја не могу откупит' никако,
без да распем своју шаку јада,
ти откупљуј мога аманета,
ја откупит' не могу никако.
А прије је таки адет био,
откупина или откупнина,
овако се накад печатила:
скин' би чоек цревљу са стопала,
па је подај својему ближњему,
то му буде умјесто тапије,
у древноме, некад, Израелу.
Па кад рече откупник Боазу:
Ти откупљуј, јера ја не могу,
он је одма' и цревљу скинуо.
Рече Боаз свјема кнезовима,
кнезовима и народу цијелом:
Ви сте данас ођека свједоци,
да откупих из руке Наоми,
све што бјеше Елимелехово,
Хилјоново или Махлоново.
А и саму Руту Моављанку,
којано је жена Махлонова,
купих себе данаске за жену,
да подигнем име покојнику,*

на стојбини његови' отаца,
како му се не би ископало,
међ његове редом братственике,
на капије града његовога,
ви сте мене данаске свједоци.
Тад рекоше сав народ с капије,
и кнезови његови свједоци:
Дао Господ па да ова жена,
која крочи сад у твоју кућу,
буде тебе к'о некад Рахела,
к'о Рахела и сестра јој Леа,
Израелу што дом саградише,
па напредуј по Ефрати листом,
да те буде име пословица,
у јудејском граду Бет-Лехему!
Да те кућа буде Дом Перецов,
кога роди Тамар Јуди кнезу,
од шјемена које ће ти дати,
Благи Господ од ове ђевојке!
Узе Боаз Ругицу за жену,
он с њом леже, добри Господ даде,
те затрудње и роди му сина.
Тад Наоми рекоше све жене:
Благословен да је Господ и Бог,
откупника што ти не ускрати,
како ће се, јадна, ђетић звати,
у народу своје Израелу?
Ђетић овај, он ће тебе бити,
васкрситељ душе и потпора,
на ког ћеш се стара ослонити
Роди ти га снаха што те љуби,
боља те је од седам синова.
Узе баба унука, менту га на крило,
отад га је она подизала.
Комшинице хитом похитише,

па ђетићу име надјенуше,
једна кона другој говорила:
Родио се у Наоми ђетић,
и име му Овед подадоше,
он је отац Јишаја онога,
што бје отац од Давида Цара.
То су, дакле, чеда Перецова:
Перец роди чедо му Хесрона,
Хесрон Рама, Рам Аминадава,
Аминадав Нахшона и Салму.
Салмон роди Боаза Рутина,
који роди ђетића Оведа,
Овед роди онога Јишаја,
који роди Цара нам Давида.